

Božič v vojni!

Božič se bliža, praznik ljubezni in domovine.

Ubog ali bogat, vsakdo pripravlja — bodisi iz tega, kar si je s trdom prihranil, bodisi iz obilja — darilo za tiste, ki so njegovemu srcu najbližji. Komu se ne porosi oko, ako se spominja naših vojakov, ki izpolnjujejo ob tem času daleč od doma, morda v pušnih krajih, najplemenitejšo, toda najtežjo izmed dolžnosti!

Vojni oskrbovalni urad c. in kr. vojnega ministrstva je sklenil tem vrlim možem poslati skromno božično darilo in posveča temu namenu

pol milijona kron.

Kakor znamenita je ta vsota, vendar daleč ne zadošča, da bi se vsakemu vojaku, ki je v vojni, naredilo najhno veselje. Za to je treba sodelovanja vseh. Z neznatnim številom tistih, ki nimajo dragega svojca v vojni, bodo tekmovali tisti, kojih sin, kojih brat, kojih mož ali zaročenec se bojuje za domovino . . .

Zato prosi vojni oskrbovalni urad (IX, Berggasse 16), da bi se mu s tem namenom veliko-dušno in kar najhitreje naklanjala darila v denarju. Ta urad bode skrbel, da pridejo božična darila našim četam po oddekih pravočasno v roke kakor drag pozdrav iz ljube domovine, kakor dokaz najiskrenejšega spomina, kakor znak upanja na veselo svidenje!

C. in kr. vojno ministrstvo, vojni oskrbovalni urad,

IX., Berggasse št. 16.

Na Dunaju, v oktobru 1914.

F. M. L. Löbl s. r.

NESTLÉ-JEVA 279
MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj
Nestlé, Dunaj I. Biberstrasse 2. S.

Od Mitrovice do Zemuna!

(Originalni dopis „Štajerca“).

Bila mi je dana prilika, da se vozim iz Zagreba v Zemun. Vožnja do Mitrovice bila je dolgočasna kakor v obče v Slavoniji, presenetilo me je samo dejstvo redarstvene straže v Mitrovici.

Na kolodvoru stoji žandarmerijska, vojniška in redarstvena straža obmejnega poverjenstva, ki strogo pazi na vsaki prolaz brez legitimacije. Na kolodvoru je tudi častnik nemške armade kot postajni kolodvorski poveljnik.

Ker mi je bilo dovoljeno ostati v Mitrovici samo 3 ure, ogledal sem si to mesto priljučno.

Za časa bombardiranja od dne 6. do 9. septembra 1914, — je mesto precej trpelo. Kaznišnica, Hotel Central in poštno postlopie so precej prizadete. Tudi kr. redarstveno poverjenstvo je trpelo, — zlasti stražnica. Neresnica pa je, da so Srbi za časa provala v Srem bili v Mitrovici. Pač so bili v Jaraku, vas kakih 10 km od Mitrovice, kjer so jih izdajalci pustili čez Savo.

Mitrovica napravi nam danes vtis velikanskega vojniškega detachementa. Levo od kolodvora stoji na tisoče prevoznih voz.

Na potu od Mitrovice do Rume so ob železniški progi izkopani strelni jarki, ki javno svedočijo na provala srbske timočke divizije v Srijem in na nesrečo mesta Ruma, ako bi bili Srbi do tam prišli.

Vozili smo se dalje do Indije, kjer nas je na kolodvoru zopet sprejela v objem vojniška oblast pod poveljstvom nemškega oficirja. Čakali smo tam 12 ur, dokler nam je bilo mogoče vstopiti.

Vozili smo se po planjavi, vzornim sremskim poljem do Batajnice zadnjim mestom pred Zemunom.

In glej! Poveljništvo kolodvora nas je vrglo ven, ker vlak zbog nevarnosti ne gre v Zemun. Morali smo nastopiti pot k nogam 13 km daleč.

Ogledali smo si vas Novo Pazovo od Srbov dne 8. septembra požgano in uničeno nemško naselbino. Vas šteje okoli 580 hiš, ki je vsa zažgana, tudi mlin tvrdke „Mayer“ velikansko podjetje je uničen, oropan žita in moke in zažgan.

Na potu k nogam do Zemuna, tresla se nam je zemlja pod nogami od gromenja topov, ker so ravno tretji dan provalile naše hrabre čete v Obrenovac v Srbijo.

Imeli smo neprilike z žandarmerijskimi patroljama in konjih obstoječih od 15—20 mož, ki kontrolirajo slavonsko ravnino pred prevalom glasovitih komitažij.

Koruzno polje od Mitrovice do Zemuna je uničeno, ker so se avgusta meseca po velikanskih koruznih njivah skrivali Srbi, zato je dala naša vojna uprava koruzo v 24 urah posekati dasiravno še ni bila zrela.

Zemun je bilo spodnje mesto izpraznjeno. Srbi ki so tam stanovali so internirani. Mesto ni veliko trpelo. Kolodvor, katoliška cerkev, Hunjadi spomenik in Hotel Bellevue so poškodovani od granat.

Trpela pa je nemška naselbina in predmestje Zemuna „Franzthal“, v katerej je 26 hiš zažganih.

Tudi to je plod Srbske „Narodne odbrane“ in njihov pomočnikov „komitažij“.

Danes, ko je Beograd že v naših rokah, s ponosom lahko gledamo na našo vojsko, — in dal Bog, da vsi, ki so pripomgli k tem našim žrtvam, bodo za kratak čas uničeni.

Podraženje živil.

Spisal Vincenc Tili, Bruck ob Muri.

K mnogim poročilom in predlogom, kako bi prišli v okom splošni draginji, hočem omeniti, kakšne uredbe je uvedla portugalska dežela, da pride v dobre in zdrave narodnogospodarske razmere, in kako se ravnatako trudi Švica, da si zagotovi preživetje ljudstva.

Poročilo o Portugalskem je spisal grof Ljudevit Kolovrat, kateri je bival dalje časa v ti državi in je do dobra spoznal razmere; on poroča:

Portugalska je glede pridelovanja zrnja pasivna država, ktera mora uvažati v pokrite domače potrebe prav zdatne množine zrnja iz tujezemstva, toda ne najdemo nobenih trgovcev z zrnjem v deželi. Dežela nima nobenega carinskega zistema za zrnje, prosti samovoljni promet z zrnjem pa je prepovedan in dovoljen le z dovoljenjem vlade.

Vrednost zrnja določi leto za leto po žetvi komisija, obstoječa iz kmetovalcev in vladnih zastopnikov. Takoj po žetvi se napravijo poskusne mlaitive in na podlagi teh in znanih pridelovalnih stroškov se določi cena zrnju, ktera potem ostane za celo leto enaka.

Pri ti določbi cene se nikakor ne postopa škrtavo in boječe in se le jemlje ozir na interese kmetovalcev tako, da dobijo kmetovalci na vsak način kupnino, s ktero lahko popolnoma izhajajo, prav dobro obstojijo ter s popolno gotovostjo lahko pridelujejo zrnje in gospodarijo.

Na pobožne želje velikomestnih konzumentov se ne jemlje noben ozir, tudi ne gleda na razmere tujezemstva in na takozvani svetovni trg.

Na Portugalskem je vlada gospodar v svoji hiši in se ne pusti voditi na vrvi mednarodne svetovne goljufije za nos.

Promet z zrnjem se vrši nato popolnoma enostavno na podlagi dogovorjene cene. Kmetovalci dobavljajo svoje zrnje mlinom za državno ceno. Mlinarji nastavijo ceno moki primerni ceni zrnja in se potrudijo, čim mogoče dobro in ceno delati; razven tega jih državno nadzorujejo. Tam ne poznajo kupčevanja in špekulacije z zrnjem ali moko, ker cena ne more niti poskočiti, niti se ne more znižati. Cena moki je v celi državi v pravem razmerju k ceni zrnja. Peka kruha je deloma v rokah zasebnih pekov, deloma tudi občinskih obratov, da prav mnogokrat tudi v rokah državne uprave.

Pekarije so vse dobro in s stroji opremljene in lahko celo po ceni delajo. V mestih s prebivalstvom do 10.000 se nahaja navadno le po ena pekarija. Kruh je povsod dober in jako po ceni. Kruh se prodaja po drugih trgovinah po le neznatno znižani ceni. Vlada skrbi povsod za to, da je kakovost kruha povsod dobra in da ne obstoja nikjer nesorazmerje med cenami za zrnje, moko in kruh.

Ako mlini ne dobijo več petrebnega zrnja v državi, prosijo pri vladi, da smejo uvoziti gotovo množino zrnja in pridajo tozadevni prošnji po eno ali po več ponudb iz tujezemstva; n. pr. je državna cena za pšenico 25 K. Mlin zahteva, da sme uvoziti 10.000 meterskih stotov pšenice in jih lahko dobi iz Ruskega po 18 K, iz Rumunskega po 19 K in iz Amerike tudi po 18 K. Vlada, ktera povsod natanko pozna razmere, odloči, da sme mlin uvoziti pšenico iz Rumunskega po 19 K, in da mora pri uvozu pšenice odrajtati državni blagajni od slehernega meterskega stota 6 K. Tako ima mlin potrebno množino pšenice za ravnoisto ceno po 25 K kakor prej domačo.

Ako je cena tujezemski pšenici n. pr. 23 K, plača mlin le 2 K uvozne pristojbine. Vlada skrbi razventega tudi za to, da je v državi zmiraj dovolj zaloge zrnja.

Z ravnakor opisanimi naredbami je prišla Portugalska v sila ugoden socijalen položaj, s katerim so zadovoljni vsi stanovi. Vse ljudstvo pravi: Pri nas imamo sicer drago zrnje, toda dober in vendarle cen kruh. Imamo premožen, marljiv in zmožen kmečki stan, ki nam lahko daje živila in surovise za industrijo, kmetijstvo pa z lahkoto tudi kupuje izdelke od naših industrijcev in obrtnikov in je njih dober kupec. Tudi delavci najdejo po tovarnah sploh svoj zaslužek. Soglasje se najde v celem narodnem življenju.

Švica potrebuje za svoje tri milijone prebivalstva šest milijonov meterskih stotov zrnja. V deželi se pridelala sedaj le milijon stotov in je treba uvoziti pet milijonov meterskih stotov zrnja. Ta uvoz se vrši sedaj potom zasebne kupčije — z borznim prometom. Ta borzni promet pa nima interesa na tem, preskrbeti Švico zmiraj z zadostno množino čim najboljšega in cenega zrnja, ampak se ukvarja s kupčijo le v interesu lastne koristi; kajti kupci gledajo in stremijo le za tem, se okoristijo iz padanja in zvišanja cen.

Ako se pojavijo na svetovnem trgu take razmere, da se ne more enkrat z ceno nakviški in kmalu nato po poljubnosti navzdol in naopak, ustavi kar naenkrat vsa borzna družba uvoz zrnja in se celo nič ne briga za preskrbljenje ljudstva z živili in na ta način se je v Švici v resnici že zgodilo, da je bilo zrnja v celem na razpolago le še 12 dnij.

Vsled takih razmer visi Švica vedno v nevarnosti, da bi se naravnost izstradala, ako bi bil moten uvoz zrnja zaradi kar mahoma nastalih političnih razmer.

Da pa odstrani to veliko nevarnost, name-rava švicarska vlada uvoz zrnja podržaviti in kot država poskrbeti za to, da bo imela Švica zmiraj toliko zrnja v zalogi, da se more prebivalstvo preživeti vsaj ene cele leto. Ob enem bi naj na Švicarskem pridelano zrnje pokupila država za tako ceno, da se zopet izplača pridelovanje zrnja in tako zviša množina pridelanega zrnja na lastnih tleh. Ta jako dobra in prava namera švicarske vlade najde za sedaj še pri trgovcih z zrnjem in njih mnogih prijateljih hud in oster odpor. Dogodki zadnjega časa pa bodo celo ljudstvo gotovo spametovali in pripravili k boljšemu prepričanju in se sme z veliko gotovostjo računati na to, da bodo nastopile tudi v Švici prav kmalu popolnoma zdrave in dobre socijalne razmere.

Želeti je le, da bi vse ostale evropske države postopale istotako.

Ureditev in zboljšanje preživljenja našega ljudstva je vsespovski nujno potrebno in se lahko povsod izvede.

Za izvršitev takih naredb pa se morata splošno priznati načeli:

1. Žadeva glede prehranitve prebivalstva mora v glavnem postati zadeva države.

2. Živila, tako za ljudi, kakor tudi za živino, niso nikak trgovinski predmet.